

кластерів для співробітництва як у національному, так і у глобальному просторі. Для формування кластерів світового рівня умовою вирішення такого завдання є спрямування підтримки цілеспрямованої транснаціональної кооперації між кластерами, наприклад, у таких сферах як фінансування і розвиток компетенцій за допомогою нових політичних інструментів і з огляду на відносини між сусідніми державами, а також особливі потреби окремих кластерів.

З метою створення зворотного зв'язку між європейськими структурами і процесами кластероутворення кластерна політика має дотримуватися ще двох принципів. Йдеться про продовження розповсюдження нейтральної інформації про кластери, потенціал регіонів у розвитку інновацій, їх кластерну політику та вплив кластерної політики на економічне процвітання регіонів шляхом безперервного накопичення таких даних Європейською кластерною обсерваторією. Крім того, мають надаватися ефективні відкриті платформи задля подальшого полегшення транснаціональної кооперації, а також повинна бути створена консультативна і спостережна наглядова група, на яку покладатимуться консультативні і дорадчі функції, пов'язані із реалізацією ідей «Європейського меморандуму щодо кластерів».

Аналіз «Європейського меморандуму щодо кластерів» показує, що в ньому вироблена методологія, що може успішно застосовуватися як для розвинутих країн, так і для країн, що розвиваються. Значною мірою це пояснюється тим, що меморандум ініційований представниками регіональних і національних виконавчих агентств. Для розвитку процесів кластеризації можна вичленити чотири елементи «Європейського меморандуму щодо кластерів», що мають враховуватися розробниками нових проектів: а). модель динамічного кластеру; визначення функцій агентів щодо реалізації національної і наднаціональної кластерної політики; спрямування економічної політики на підтримку зусиль державних органів національного і регіонального рівнів на органічне включення кластерів в систему адміністративно-територіального розвитку; визначення завдань адміністративних органів та фінансово-банківських інституцій у сфері кластеризації.

Європейський досвід кластеризації свідчить про те, що політика минулих років в цілому дала позитивний ефект. Разом з тим, зміна завдань соціально-економічного розвитку відповідно до нинішнього етапу глобалізації і регіоналізації, нові умови конкуренції на міжнародному ринку спричиняють потребу в її удосконаленні. Принципи Європейської кластерної політики «4x5» є основою для розробки концепцій рамкового характеру, які забезпечать визначення основних позицій стратегії, орієнтованої на підтримку освіти та розвиток кластерів світового класу. Вони повинні бути адаптовані до умов розвитку і реформування економіки України.

Ірина Любезна

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

Віталій Шалаковський

слухач магістерської програми

Тернопільський національний економічний університет

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Ефективне і раціональне використання земельних ресурсів має важливе значення для національної економіки України. Земля є обмеженим природним ресурсом, тому суспільство повинно розумно та ощадливо розпоряджатися своїм національним багатством. Еколого-економічна оцінка сучасного стану земельно-ресурсного потенціалу, рівня використання земельних ресурсів, екологічної ситуації в цілому свідчить про дуже небезпечні тенденції.

Перехід національного аграрного сектору до ринкової економіки сприяє послабленню дії окремих еколого-економічних факторів, наприклад, скорочуються заходи із застосування хімізації рослин, проте зменшення фінансування природоохоронних заходів призводять до ще більшого загострення екологічних проблем землекористування.

На сьогоднішній день необхідно враховувати і поєднувати економічні інтереси сільськогосподарського виробництва з екологічними вимогами землекористування.

Еколого-економічний збалансований розвиток землекористування необхідно пов'язувати з правильною організацією використання земельно-ресурсного потенціалу. Оцінкою ефективності якої виступатимуть і показники соціально-економічного розвитку, і забезпеченість умов для збереження та відтворення природних компонентів навколишнього природного середовища.

За умов економічної оптимізації землекористування, а саме використання земель саме в тих угіддях, де вони будуть приносити найбільший дохід можна досягти найповнішого використання природної родючості ґрунтів тощо.

Сучасні еколого-економічні проблеми землекористування зумовлені ще й тим, що частина земельних ресурсів, на яких здійснюється агрогосподарювання, втратили здатність до природної саморегуляції. Внаслідок інтенсивного характеру землекористування і високих показників антропогенного навантаження на сільсько-господарські угіддя ґрунти активно деградували. Сьогодні необхідно переосмислити роль економічних та екологічних пріоритетів і перевагу надати насамперед екології. Тобто захист земель, їх відтворення повинні передувати виробництву.

Таким чином, механізм еколого-економічної оптимізації землекористування повинен обґрунтовуватись на якнайбільш повній характеристиці земель за площами й видами угідь, якісними відмінностями територій (особливо тих, де ведеться сільськогосподарське виробництво), характеристиці ґрунтового покриву, екологічного стану загалом, а також даних щодо економічних наслідків використання угідь.

Основні еколого-економічні проблеми землекористування полягають у поступовому зниженні родючості ґрунту; порушенні режиму ґрунтового живлення; водній й вітровій ерозії ґрунтів; підкисленні ґрунтів; засоленні та вилуговуванні ґрунтів; заболоченні ґрунтів; забрудненні ґрунтів пестицидами, мінеральними добривами, а також важкими металами; забрудненні ґрунтів радіоактивними відходами; ущільненні ґрунтів; підтопленні земель; впливі енергетичних випромінювань на земельні ресурси тощо

Важливим завданням при розробці системи заходів щодо оптимізації землекористування є різносторонній аналіз існуючого використання земель. Необхідно при цьому перш за все виділити найважливіші економіко-екологічні проблеми та визначити склад та зміст термінових заходів для їх уникнення.

Незважаючи на потужний потенціал земельних ресурсів, щорічно погіршується його екологічний стан. Водна та вітрова ерозія призводять до втрати частки ґрунту та його активної частини - гумусу. Відбувається каолінізація і дегуміфікація верхнього еродованого шару ґрунту, у результаті ґрунтові агрегати розпилюються, значно зменшується водопроникність ґрунту.

Незадовільний стан захисту ґрунтів від ерозії та погіршення екологічної ситуації спричинений надмірною розораністю сільськогосподарських угідь, розміщенням просапних культур на схилах понад 30°, слабкою захищеністю полів лісонасадженнями та ін. На жаль, проведення протиерозійних заходів не зупиняє цього негативного явища. Нагальним є використання як організаційних заходів, так і фінансових ресурсів з метою уникнення даної ситуації.

Розвиток ерозійних процесів певною мірою пов'язаний із тим, що в останнє десятиріччя держава зменшила фінансування заходів, спрямованих на охорону та раціональне використання земельних ресурсів. Сільськогосподарські підприємства через кризовий фінансовий стан також практично неспроможні здійснювати інвестування землеохоронних заходів за рахунок власних коштів.

Економічні заходи щодо екологобезпечного використання земельних ресурсів повинні включати комплексність використання земельних угідь і природоохоронних систем; обов'язкову компенсацію нанесеного екологічного і виробничого збитку; стимулювання поліпшення та збереження земель, забезпечення екологічної рівноваги в агроландшафтах і агросистемах тощо.

Проблеми підвищення ефективності використання земельних угідь сільськогосподарського землекористування є складовою частиною єдиної державної еколого-економічної політики, що забезпечує раціональне використання, охорону та управління земельними ресурсами. У зв'язку з цим організація раціонального й ефективного використання земель передбачає створення найкращих умов для відтворення та охорони ґрунтової родючості, підвищення її ролі в сільськогосподарському виробництві, науково обґрунтованої взаємодії землі з іншими природними факторами, забезпечення розробки найбільш повних і правильних критеріїв, способів і методів використання земельних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Економіка довкілля і природних ресурсів [Текст]: монографія / Ю.В. Дзядикувич, Б.О. Язлюк, Р.Б. Гевко, Ю.І. Гайда [та ін.]. Тернопіль, 2016. 392 с.
2. Еколого-економічні системи: основні аспекти /М.В. Буряк, І.В. Любезна, Р.І. Розум //Науковий огляд. Науковий журнал. Київ, 2015. № 6 (16). С. 33-49.
3. Смочук О. Екологічні та економічні проблеми використання земельних ресурсів [Електронний ресурс]: Режим доступу: [file:///C:/Users/Ira/Downloads/Vlnau_econ_2015_22\(2\)_13.pdf](file:///C:/Users/Ira/Downloads/Vlnau_econ_2015_22(2)_13.pdf)

Петро Матковський

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ

Наталія Полева

слухач магістерської програми
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття “капітал” досить поширене як в економічній теорії, так і в економічній практиці. Тому від правильного його розуміння значним чином залежить оцінка напрямків розвитку підприємства. Термін «капітал» походить від латинського «capitalis» – головний. В міру розвитку економічної думки поняття «капітал» наповнювалось конкретним змістом, який відповідав пануючій парадигмі економічного розвитку суспільства.

Але ж зрозуміло, що сама по собі вартість не може створити додаткову вартість. Для того, щоб вартість зросла, принесла додаткову вартість, вона повинна бути використана як знаряддя експлуатації чужої робочої сили, тобто її власник повинен вступити в економічні відносини з власником робочої сили. Отже, капітал – це не просто сума вартостей, а певні виробничі відносини, при яких знаряддя праці, гроші, товари служать знаряддям привласнення частини чужої неоплаченої праці. Саме тому капітал – це не річ, а певні суспільні, належні певній історичній формації суспільства виробничі відносини, які представлені в речі й надають цій речі специфічного суспільного характеру.

Фінансові ресурси, залучені підприємством до обігу і спрямовані на розвиток фінансово-господарської діяльності, являють собою капітал. Обов'язкова умова початку господарської діяльності підприємства – наявність початкового капіталу, тобто власного капіталу.